

ADLI TIP ANABİLİM DALI

Adli Tıp Stajı Ders Programı

1. TANIM

Bu stajda adli tıp ile ilgili temel kavramlar ve hukukun temel ilkeleri bağlamında Türk Hukuku'nda ilgili, önemli hukuki kavramlar; adli olgunun belirlenmesi, adli olgunun çözümüne yönelik veri (delil) toplama yöntemleri anlatılmaktadır.

Adli bilimler; adli olgu ve olayların çözümünde gerekli teknik ve bilimsel verileri; haksızlığın nesnel verilerini araştıran bilim alanlarıdır. Adli tıp adli nitelikli, tıbbi içerikli olgu ve olayların çözümünde gerekli tıbbi bilgileri sağlayan, temel olarak bilirkişilik fonksiyonuna yönelik tıp disiplini. Adli olgu ve olaylarda olayın açıklanması, olaya karışan kişilerin belirlenmesi, olayların sebepleri, sonuçları ve sebep- sonuç ilişkilerinin tespit edilmesi yoluyla adaletin sağlanmasına hizmet etme amacını taşır. Adli tıp yalnızca postmortem incelemeleri konu almaz aynı zamanda, travmanın klinik değerlendirilmesi, ve patolojisi ile de ilgilenir. Adli araştırmacı durumu klinik, patolojik ve medikolegal yönlerden de araştırarak ve sonuçlara varacaktır.

Staj 29 saat teorik ve 11 saat pratik uygulama olmak üzere toplam 40 saattir. Dersler; giriş ve tanımlama, tıp hukuku, adli travmatoloji, adli jinekoloji, adli patoloji ve tanotoloji, sosyal adli tıp, adli psikiyatri, adli toksikoloji, adli seroloji ve adli genetik olarak sıralanabilecek 9 ana başlık altında ele alınmakta, konular teorik olarak anlatıldıktan sonra uygulamaları yapılmaktadır.

Giriş ve tanımlama: Adli tıbbın tanımı yapılarak tıp uygulamasında sık karşılaşılan adli olgu ve olayların neler olduğu, hangi tıbbi olguların adli bildirimini yapılması gerektiği konusunda bilgi verilmekte; adli bilimler ve adli tıp alanının alt disiplinlerinin tanıtılması, bilirkişilik kavramı, Türkiye'de adli tıp ile ilgili hukuki düzenlemeler ve bilirkişilik kurumlarının tanıtılması bölümlerini de içermektedir.

Tıp Hukuku: Bu bölümde; tıbbi uygulama ile ilgili hukuki düzenlemeler ve hekimin etik - hukuki sorumlulukları ele alınmaktadır.

Adli Travmatoloji: Yaşayan hastalar açısından adli olgularda hak aşımının nesnel verilerinin neler olduğu, delillerin nerelerden nasıl toplanacağı, nasıl nakledileceği, nasıl değerlendirileceği- yorumlanacağı anlatılmaktadır. Başlıca yara çeşitleri ve bunların adli tıp açısından tarifleri, yaraların oluşum mekanizmaları ve yaranın nasıl meydana geldiğinin belirlenmesi, yara oluşum zamanı ile ilgili bilgiler aktarılmakta, kişide meydana gelen zararın nasıl belirleneceği, zararın ağırlaşmasına neden olabilecek faktörlerin nasıl belirleneceği, Türk Hukuku açısından travma ve travma skorları tartışılmaktadır. Bu bölümde mekanik kuvvetler, fiziksel etkenler (soğuk, ısı, elektrik, radyasyon) sonucu meydana gelen yaraların özellikleri ve birbirlerinden ayırım ölçütleri tartışılmakta. Ateşli silahlar ve ateşli silah yaralanmalarında atış mesafesi tayini açısından cilt bulguları tanıtılmaktadır.

Adli Jinekoloji: Gebelik, doğum ve lohusalıkta karşılaşılan adli olgular, tanı kriterleri ve ilgili hukuki süreçler hakkında bilgi verilmektedir. Cinsel saldırılar- cinsel saldırı olgusunda mağdur ve sanık açısından olay yeri incelemesi, adli muayene ile delil toplanması anlatılmaktadır.

Adli Patoloji ve Tanotoloji: Bu bölümde; ölüm kavramı hukuki kavramlar ve tıbbi süreçler açısından ele alınmakta; ölüm çeşitleri, adli tıp açısından ölüm kavramı, ölüye saygı ve ölümün toplumsal ve hukuki boyutu, beyin ölümü kavramı ve Türk Hukuku'nda transplantasyon, ölü muayenesi, ölümün araştırılması, olay yeri incelemesi, ölüm nedeni, ölüm yeri ve zamanı, ölenin kimliğinin belirlenmesi (antropolojik, serolojik, moleküler

uygulamalar) ile ilgili bilgiler aktarılmakta, adli tıp uygulamasında sık karşılaşılan bazı olgularda ölüm sonrası tespit edilebilecek bulgular tartışılmaktadır. Ölü muayenesi ve otopsi uygulaması ile ilgili hukuki süreçler öğretilmekte ve otopsi tekniği hakkında bilgi verilmektedir.

Sosyal Adli Tıp: Şiddetin adli tıp boyutu ana hatlarıyla ele alınmakta fiziksel- cinsel- psikolojik şiddet uygulamaları, çocuğa yönelik şiddet ve çocuk istismarı, kadına yönelik şiddet, yaşlı istismarı kavramları adli tıp açısından anlatıldıktan sonra, şiddet mağduru ile görüşme, şiddet uygulamalarında kurbanda ve saldırganda tespit edilebilecek delillerinin neler olduğu anlatılmaktadır. Delillerin nasıl tespiti yönünde pratik uygulama yapılmaktadır.

İnsan hakları kavramı ve tarihçesi ele alınmakta, insan hakları ihlallerinin neler olduğu, adli tıp uygulamalarında sık karşılaşılan insan hakları ihlallerinin nesnel verilerinin neler olabileceği, bu verilerin nasıl belirleneceği ve adli makamlara nasıl aktarılacağı konusunda bilgi aktarılmaktadır. İstanbul protokolü tanıtılmaktadır.

Adli Psikiyatri: Ceza ehliyeti, hukuki ehliyet kavramları anlatılmakta, Türk Hukuku'nda kişinin akli durumunun değerlendirilmesi gereken durumlar açıklanmakta, aydınlatılmış onam ve onamın geçerli olması için gerekli kriterler aktarılmaktadır.

Adli Toksikoloji: Adli toksikoloji ve inceleme yöntemleri konusunda bilgi verilmekte, sık rastlanılan toksik maddeler, zehirlenmelerin canlıda ve ölüdeki makroskopik bulguları aktarılmaktadır.

Staj sonunda tüm aktarılan bilgilerin adli makamların anlayabileceği ve kullanabileceği veriler şeklinde bir rapor haline getirilmesi uygulamalı örneklerle açıklanmakta, öğrencilerin klinik adli tıp uygulamalarını ve adli otopsi uygulamalarını yerinde görmeleri sağlanmaktadır. Staj kapsamında teorik dersler; konu ile ilgili resimler (ilgili konularda 3000den fazla resim) ve 3 adet otopsi filmi ile desteklenmektedir.

AMAÇLAR:

Öğrencinin, hekimlik mesleğini uygularken tabi olduğu kuralları bilmesi ve uygulayabilmesi; adli olguların çözümünde gerekli belli başlı teknik ve bilimsel bilgilerin ve çözümleme metodlarını öğrenmesi; adli nitelikli tıbbi içerikli olgu ve olayların hukuki kavramlarla ilişkilerini anlayabilecek, ifade edebilecek, bir rapor halinde adli makamlara sunabilecek düzeyde bilgi ve beceri sahibi olmasıdır. Türk Hukuku'nda yer alan genel olarak tıp ve adli tıpla ilgili düzenleme ve değerlendirmelerin öğrenilmesidir.

BEKELENEN ÖĞRENİM ÇIKTILARI:

Öğrencilerin; hekimlik mesleğini uygularken tabi olduğu kuralları; adli olguların çözümünde gerekli belli başlı teknik ve bilimsel bilgileri ve çözümleme metodlarını öğrenecekleri; adli nitelikli tıbbi içerikli olgu ve olayların hukuki kavramlarla ilişkilerini anlayabilecek, ifade edebilecek, bir rapor halinde adli makamlara sunabilecek düzeyde bilgi ve beceri sahibi olacakları; Türk Hukuku'nda yer alan tıp ile ilgili, adli tıp ile ilgili düzenleme ve değerlendirmeleri öğrenmeleri umulmaktadır.

Dönem V. Adli Tıp Stajı Ders Programı

Pazartesi	
09.00-09.50	Adli tıp tanımı, tarihçesi ve Türkiye’de adli tıp örgütlenmesi.
10.00–10.50	Hekimin adli görevleri; Adli tıp uygulaması ile ilgili hukuki düzenlemeler, adli olgu kavramı, bilirkişilik.
11.00-11.50	Hekimin adli görevleri; Olay örnekleri ve adli olgunun ayırt edilmesi,
12.00-12.50	Öğle tatili
13.00-13.50	Adli travmatoloji; Yara kinetiği ve fizyopatolojisi. Yaralayıcı etkenin, yaralanma zamanının belirlenmesi. Mekanik kuvvetlere bağlı yaralanmalar; Künt travma, alet yaraları.
14.00-14.50	Mekanik kuvvetlere bağlı yaralanmalar; Alet yaraları.
15.00-15.50	Fiziksel etkenlerle meydana gelen yaralanmalar; Donma, yanık, elektrik ve radyasyon hasarı.
16.00-16.50	Kafa travmalarına adli tıp yaklaşımı.
17.00-17.50	Kafa travmalarına adli tıp yaklaşımı.

Salı	
09.00-09.50	Ateşli silah yaralanmaları. patlamaya bağlı yaralanmalar,
10.00–10.50	Ateşli silah yaralanmaları,
11.00-11.50	Trafik kazaları.
12,00-12,50	Öğle tatili
13.00-13.50	Adli tıp uygulamasında delil kavramı ve eser delillerin toplanması, lekeler, elbise incelemesi.
14.00-14.50	Kimliklendirme; adli antropoloji, adli seroloji ve adli genetik. Eser Delil Kavramı, Eser Delillerin ve DNA delillerinin toplanması.
15.00-15.50	Adli toksikoloji; Zehirlenme olgularında delillerin toplanması. Alkol, uyutucu uyuşturucu maddeler ve madde kullanımı.
16.00-16.50	Adli rapor düzenlenmesi; Türk Ceza Kanununda Yaralama suçları ve Adli tıp açısından travmanın derecelendirilmesi. Standart adli rapor formları.
17.00-17.50	Adli raporun düzenlenmesi (uygulama).

Çarşamba	
09.00-09.50	Kadına yönelik şiddet; Şiddetin belirlenmesi ve şiddet mağduru kadınla iletişim.
10.00–10.50	Çocuk istismarı ve ihmali. Şiddetin belirlenmesi ve şiddet mağduru çocukla iletişim.
11.00-11.50	Cinsel suçlar ve klinikte cinsel saldırı mağduruna yaklaşım.
12,00-12,50	
13.00-13.50	Adli tıp açısından ölüm. Ölümün tanınması ve belgelenmesi.
14.00-14.50	Olay yeri incelemesi, ölü muayenesi ve keşif, otopsi kararı.
15.00-15.50	Postmortem değişimler I

	Ölüm orjini, sebebinin ve zamanının belirlenmesi.
16.00-16.50	Postmortem değişimler II Ölüm orjini, sebebinin ve zamanının belirlenmesi.
17.00-17.50	Çocuk ve bebek ölümleri- intrauterin ölümlere adli tıp yaklaşımı

Perşembe	
09.00-09.50	Adli otopsi Amacı ve tıbbi otopside farkları.
10.00-10.50	Otopsi tekniği (Film gösterimi)
11.00-11.50	Otopsi tekniği (Film gösterimi)
12.00-12.50	Öğle tatili
13.00-13.50	Zorlamalı ölümler Ölü Muayenesi ve otopside travma bulgularının değerlendirilmesi.
14.00-14.50	Asfiksi ve asfiksiye bağlı zorlamalı ölümler.
15.00-15.50	Asfiksi ve asfiksiye bağlı zorlamalı ölümler.
16.00-16.50	Doğal ölümler ve ani ölümlerde otopsi bulgularının değerlendirilmesi.
17.00-17.50	Ölüm - otopsi raporunun düzenlenmesi.

Cuma	
09.00-12.00	Otopsi pratiği T.C. ATK, Ankara Grup Başkanlığı
12.00-12.50	Öğle tatili
14.00-17.50	Adli olgunun değerlendirme süreci pratiği; T.C. ATK, Ankara Adli Tıp Şube Müdürlüğü;

Cumartesi	
09.00 – 11.00	Adli Tıp Stajı Değerlendirme Sınavı